

можливо) всіх категорій які потребують опіки осіб, а не тільки дітей, оскільки це завдання по відношенню до дітей покладено сьогодні на сімейне законодавство. Крім того, назріла необхідність на рівні закону закріпити положення про розпорядження майном підопічних, про ту роль, яку в цьому відіграють органи опіки та піклування, правила про відповідальність останніх, а також опікунів і піклувальників за шкоду, заподіяну особі або майну підопічного.

Третє завдання – забезпечити ефективність опіки та піклування за рахунок впровадження різних моделей, видів опіки – від абсолютно безоплатної (традиційної) до опіки, здійснюваної за плату або іншу винагороду. Можливість існування закону про це встановлена в самому ЦК України.

Опіка та піклування являє собою важливий інститут у демократичній та соціальній державі, що визнає найголовнішою цінністю людину. Чинне цивільне та сімейне законодавство передбачають норми, які регулюють суспільні відносини у сфері опіки та піклування, проте вони потребують подальшого вдосконалення.

Ключові слова: опіка, піклування, обов'язки опікуна, підопічний, сімейне законодавство.

Keywords: guardianship, guardianship, duties of guardian, ward, family law.

Бааджи Наталія Пилипівна

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права
Національного університету «Одеська юридична академія»,*

МОЖЛИВОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У БОРОТЬБІ З ПЛАГІАТОМ

Життя людства в інтерактивному столітті характеризується новими засобами та сферами спілкування й взаємодії. Сьогодні на новий рівень виходять, як інтелектуальні можливості, так і можливості у практичній діяльності.

«Особливістю інтелектуальних інформаційних систем (ІС) є інтеграційні процеси, які впливають на розвиток їх архітектури та функціональних можливостей. Системна інтеграція міждисциплінарних знань як таких, а також технології їх ефективного формування, представлення, обробки та використання є сильними стимулюючими факторами на цьому шляху. Не

менш важливим фактором є природна інтеграція двох областей штучного інтелекту, які раніше розвивалися майже паралельно і незалежно: knowledge-engineering і комп'ютерна лінгвістика. Вказану інтеграцію можна розглядати як закономірний еволюційний розвиток різних наукових теорій, закладених ще з давніх часів і відомих як логіка і онтологія» [1, с. 9].

Поняття «штучний інтелект», що стало надзвичайно популярним в останні роки, не має наразі єдиного і загальновизнаного визначення. У 1956 році Джоном Маккарті на Дартмутській конференції вперше було запропоновано визначення цього поняття: «штучний інтелект – це наука і техніка створення інтелектуальних машин, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм» [2]. Оксфордський словник дає більш точне визначення, яке вже відображає розуміння змісту інтелекту людини: штучний інтелект – це теорія і розробка комп'ютерних систем, здатних виконувати завдання, які зазвичай вимагають людського інтелекту, таких як візуальне сприйняття, розпізнавання мови, прийняття рішень і переклад між мовами [3].

Аналізуючи розвиток поняття «штучний інтелект» О.А. Баранов [4, с. 19], наводить більш сучасне визначення дефініції, запропоноване João Paulo A. [5] : «штучний інтелект – це розробка гнучкого агента, здатного адаптуватися до різних ситуацій, які раніше не були відомі і не вивчалися через досвід, та досягати мети, що недоступна для традиційних комп'ютерних систем».

Одним з небагатьох офіційних джерел, які розкривають дане поняття, є Повідомлення Європейської Комісії про штучний інтелект, яке пропонує наступне визначення: «штучний інтелект відноситься до систем, які демонструють інтелектуальну поведінку, аналізуючи своє навколишнє середовище і вживаючи заходів з певним ступенем автономності для досягнення певних цілей. Системи на основі штучного інтелекту можуть бути суто програмними (software-based) і працювати у віртуальному світі (наприклад, голосові помічники, програмне забезпечення для аналізу зображень, пошукові системи, системи розпізнавання мови і осіб), а також можуть бути вбудовані в апаратні пристрої (наприклад, просунуті роботи, автономні машини, дрони або прикладні системи Інтернету речей) [6]».

У зв'язку з досить розгалуженими можливостями штучного інтелекту неминуче постають питання відповідальності за рішення, дії або бездіяльність, які приймаються, вчиняються або допускаються розумними роботами [7, с. 119]. Питання правового регулювання систем штучного інтелекту, який із часом може заповнити усі сфери буття людини, наразі є актуальним і невідкладним.

Наразі світові тенденції боротьби із плагіатом спираються на прогресивні «розумні» технології. Вони базуються на використанні AI (Artificial Intelligence) – штучного інтелекту, роботі з ML (Machine Learning) – машинним навчанням, залученні NLP (Natural Language Processing) та інших провідних наукових розробках [8].

Г. Ульянова визначає плагіат як «... складне соціально-етичне, правове явище у сфері права інтелектуальної власності, що може розглядатися як: порушення авторських прав творця первісного тексту; зловживання правом на свободу творчості особою, що вчиняє плагіат; порушення прав споживачів інтелектуальної, творчої діяльності; порушення публічного правопорядку (інтересів суспільства та держави) – у випадках, коли авторству надається суспільне значення» [9, с.368]. Плагіат визначається S. Hannabuss як «акт наслідування чи копіювання або використання чужого твору чи ідеї без дозволу та подання їх як власних [10].

З появою всесвітньої павутини (WWW) доступ до інформації став набагато простішим. Швидкі темпи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій призводять до швидкого доступу до інформації через різні пошукові системи, цифрові бібліотеки та інші бази даних. Сьогодні з розвитком популярності Інтернету багато документів існують у вільному доступі. Крім того, Інтернет став великим джерелом збору даних і кожен бажаючий може легко отримати потрібну інформацію чи дані з Інтернету та зробити свою копію замість того, щоб писати власний текстовий документ, створювати програмний продукт. Ця надмірність знань і інформації призвела до порушення інформаційного вмісту, що отримало назву «плагіат». Недарма плагіат визначається і як «серйозна інтелектуальна та академічна трансгресія» [11]

Плагіат – це не лише серйозне питання в наукових колах [12], але й також у багатьох інших сферах, зокрема, мистецтві, літературі, журналістиці, політиці, тощо. Так, опитування, проведене Kauffman & Young [13] вказувало, що загалом 79,5% письменників беруть участь у цифровому плагіаті. І ця цифра вражає.

Всі ці тенденції вказують на важливість виявлення плагіату. Однак, практичне вирішення цієї задачі стикається із складністю правильного визначення запозичених розділів через велику кількість можливих джерел для аналізу; через існування різноманітних типів плагіату, які характеризуються специфічними особливостями.

Дослідники виділяють плагіат буквальний, цілісний, внутрішній, зовнішній, «точна копія», «маніпулювання текстом» тощо [14]. Bin-Habtoor і

Zaher класифікують плагіат на текстовий плагіат і плагіат вихідного коду, заснований на області застосування [15]. Maurer, KarpeandZaka [16] розмежовує типи плагіату як *copy past*, перефразовування, запозичення ідеї, художній плагіат, переклад і кодовий плагіат. На сайті антиплагіатної програми Turnitin запропоновано «10 Types of Plagiarism», які ранжовані за ступенем тяжкості й частотою появи в текстах. Перелік укладено на основі результатів опитування близько 900 викладачів ВНЗ світу [17]. Серед переліку зокрема: Clone; CTRL-C; Find; Replace; Remix; Recycle; Hybrid; Mashup; Error; RSS Feed; Re-tweet.

Свою чергою Г.О. Ульянова пропонує наступні критерії плагіату: 1) наявність умислу; 2) об'єкт посягання; 3) категорії результатів інтелектуальної діяльності; 4) мета привласнення; 5) особа плагіатора [9, с. 370-371].

Треба відмітити, що методи виявлення плагіату вихідного коду, або програмного плагіату, в якому копіюються сегменти коду, значно відрізняється від текстового плагіату, оскільки кількість і можливості програмного плагіату більш обмежені. Таким чином, у текстовому плагіаті фокус зміщується на використання мови, набір ключових слів, структуру кодування тощо. Наразі системи, засновані на аналізі техніки маніпуляції текстом недостатньо точні для практичного застосування і потребують постійного вдосконалення з використанням різних методик. Так, широкого застосування при виявленні плагіату отримали різноманітні методи: семантичного аналізу; цитування; крос-лінгвальні; засновані на синтаксисі чи кластеризації тощо [18]. Ясна річ, що реалізація цих методів потребує вирішення технічних завдань, оскільки виявлення плагіату може бути ефективно виконано за допомогою комп'ютерних інструментів.

Деякі експериментальні результати показують, що покращення ефективності виявлення плагіату досягається використанням гібридних методів машинного навчання. Однак гібридний метод також не завжди дає кращі показники.

Треба зазначити, що в антиплагіатних програмах після віднайдення подібного тексту з тим, який проходить перевірку на плагіат порівняння може здійснюватись на різних рівнях, включаючи рівень речення, N-грам рівень, рівень слів та рівні фрази. Саме у цій фазі глибокого НЛП такі прийоми, як Part of Speech (POS tagging), Chunking, Semantic Role labelling (SRL), named Entity recognition (NER) and various other NLP (Natural language processing) and Artificial intelligence (AI) необхідні для покращення виявлення плагіату.

З 2009 року проводиться міжнародний конкурс PAN в сфері виявлення плагіату. На ньому оцінюються представлені системи виявлення плагіату та

класифікуються на основі визначених критеріїв. Завдання виявлення плагіату класифікуються за двома підзадачами, а саме: групування тексту та пошук джерела. Системи, подані під ці завдання оцінюються і ранжуються.

Так, на основі результатів конкурсу 2015 року [19] Rhulani Maluleka [20] з командою вирішили застосувати алгоритм, який поєднує підходи Williams et al. [21] та Elizalde [22]. Програмне забезпечення Williams було найкращим детектором у пошуковій програмі для пошуку джерел у 2013 та 2014 роках. Хоча вони не подавали нову версію у 2015 р., однак у 2015 році все ще залишалися неперевершеними. Elizalde використовувала нову ідею вилучення іменованих сутностей у кожному документі у спробі виявлення сильно розмитого плагіату.

В контексті означеної тематики все ж таки хочеться процитувати І. Єгорченко, яка слушно зазначає, що : «Небезпека програмного забезпечення з пошуку плагіату в тому, що можна зробити іншу програму, яка буде міняти текст так, аби плагіату не знайшли. На Заході ці програми засекречені. Студент самостійно нічого не може перевірити» [23]. Тому використання програм з виявлення запозичень повинно відбуватись на високому технічному рівні, що могло б унеможливити обхідні шляхи алгоритму аналізу.

Враховуючи існуючі складності з кваліфікацією запозичень як плагіату у судовій практиці [24], поглиблення рівня досліджень правосуб'єктності штучного інтелекту потребує подальшого вивчення застосування інструментів штучного інтелекту у практичній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Комп'ютерні онтології та їх використання у навчальному процесі. Теорія і практика. : Монографію / С. О. Довгий, В. Ю. Велічко, Л. С. Глоба [та ін.]. – Київ : Інститут обдарованої дитини, 2013. – 310 с.
2. Artificial Intelligence: A Rising Star of Mobile Technology. 05 Oct 2016. URL: https://blog.intuz.com/artificial-intelligence-a-rising-star-of-mobile-technology/?utm_campaign=AI&utm_medium=Quora-ans&utm_source=Quora
3. Artificial intelligence. Lexico.com English Oxford Dictionaries. URL: https://en.oxforddictionaries.com/definition/artificial_intelligence
4. Баранов О. А. Інтернет речей і штучний інтелект: витоки проблеми правового регулювання ІТ-право: проблеми та перспективи розвитку в Україні : збірник матеріалів II-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 17 листопада 2017 р.). – Львів : НУ «Львівська політехніка», 2017. – С. 18-42).
5. João Paulo A. Lenardon. The regulation of artificial intelligence. Tilburg. Tilburg University, 2017. URL: <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=142832>

6. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on Artificial Intelligence for Europe, Brussels, 25.4.2018.URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-artificial-intelligence-europe>.
7. Позова Д. Д.Перспективи правового регулювання штучного інтелекту за законодавством ЄС / Д. Д. Позова // Часопис цивілістики. – 2017. – Вип. 27. – С. 116-120.
8. Сідляренко А. Как бороться с плагиатом в Украине. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/akadem-dobrochesnist/64191/>
9. Ульянова Г. О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату : дис. на здобуття наук.ступеня д-ра юридичних наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» [Електронний ресурс]/ Ульянова Галина Олексіївна. – Одеса, 2015. – 434 с.
10. LiaqatAhmad Gull Plagiarism Detection in Java Code / Liaqat Ahmad Gull, Aijaz Ahmad. Degree Project, Linnaeus University, June 2011, pp. 1-7.
11. Random House Compact Unabridged Dictionary (1995): qtd.in Stepchyshyn, Vera; Nelson, Robert S.. Library plagiarismpolicies. Assoc. of College & Research Libraries, 65, ISBN 0838984169(2007)
12. MozgovoyUsing Natural Language Parsers in Plagiarism Detection / Maxim Mozgovoy M. Tuomo Kakkonen, Erkki Sutinen // University of Joensuu Finland.URL: <http://web-ext.u-aizu.ac.jp/~mozgovoy/homepage/papers/MKS07.pdf>
13. Kauffman, Y. Digital Plagiarism: An Experimental Study of the Effect of Instructional Goals and Copyand-Paste Affordance / Y. Kauffman, M. F. Young // Journal of Computers and Education, 83, 44-56(2015).
14. Salha AlzahraniPlag: Intelligent Plagiarism Reasoner in Scientific Publications // Salha Alzahrani, Naomie Salim, Ajith Abraham, Vasile Palade // IEEE World Congress on Information and Communication Technologies, 2011.URL: https://www.researchgate.net/publication/228853266_iPlag_Intelligent_Plagiarism_Reasoner_in_scientific_publications
15. Bin-Habtoor, A.S. A survey on Text PlagiarismDetection Systems / A. S. Bin-Habtoor, M. A. Zaher, // International Journal of Computer Theory andEngineering, 4 (2) (2012).
16. Maurer, H., Kappe, F., and Zaka, B. Plagiarism – A Survey. Journal of Universal Computer Science, 12(8), 1050-1084(2006).
17. 10Types of Plagiarism. URL: <http://go.turnitin.com/posters/plagiarism-spectrum>.
18. Ahmed Hamza OsmanSurvey of Text Plagiarism Detection / Ahmed Hamza Osman, Naomie Salim, Albaraa Abuobieda // Computer Engineering and Applications. – Vol. 1, No. 1. – June 2012, pp. 1-9.

19. Hagen, M., Potthast, M. & Stein, B. Source Retrieval for Plagiarism Detection from Large Web Corpora: Recent Approaches / M. Hagen, M. Potthast, B. Stein // Working Notes Papers of the CLEF, 1613–0073 (2015)
20. Rhulani Maluleka. Derivative Approach for Plagiarism Source Retrieval. In Krisztian Balog, Linda Cappellato, Nicola Ferro, and Craig Macdonald, editors, CLEF 2016 Evaluation Labs and Workshop – Working Notes Papers, 5-8 September, Évora, Portugal, September 2016. CEUR-WS.org
21. Williams, K., Chen, H.-H., Choudhury, S. R. & Giles, C. L. Unsupervised Ranking for Plagiarism Source Retrieval. Notebook for PAN at CLEF 2013 (2013)
22. Elizalde V. Using statistic and semantic analysis to detect plagiarism in CLEF (Online Working Notes/Labs/Workshop) (2013).
23. Фея О. Ірина Єгорченко «Плагіат – загроза державній безпеці» Олег Фея, Ірина Єгорченко // theukrainians. – 2017. – URL: <https://theukrainians.org/plagiat-zagrozaderzhbezpetsi/>
24. Рішення Апеляційного суду м. Києва у справі № 758/1464/15-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58674725>

Ключові слова: штучний інтелект, плагіат, технології, програмне забезпечення, практична діяльність.

Keywords: artificial intelligence, plagiarism, technology, software, practical work.

Бабич Ірина Григорівна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА НА ОСОБИСТІ ПАПЕРИ ТА ТАЄМНИЦЮ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ У КРАЇНАХ ЄС

Право на особисті папери та таємницю кореспонденції, телефонних переговорів, телеграфних та інших повідомлень вважаються проявом такого основного права як, право на особисте життя, та є однією із умовою правопорядку. Так у справі Класс від 6 вересня 1978 року Європейським Судом було встановлено, що поняття кореспонденція, а також телефонні переговори, включаються у поняття приватне життя, яке закріплене у ст. 8 Європейської конвенції прав людини та основних свобод від 4 листопада 1950 р. У цій же справі суд вперше надав поширене тлумачення поняття «кореспонденції», та включив у це поняття не тільки письмову кореспонденцію, але також і телефонні розмови. Така ж позиція були